

DICȚIONARUL ETNOLOGILOR ROMÂNI

**Autori. Publicatii periodice. Instituții.
Mari colecții. Bibliografii. Cronologie.**

**Editia a III-a, revăzută
și mult adăugită**

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

A. Studii, colecții, bibliografii

- Vasile ADĂSCĂLIȚEI, *Istoria unui obicei. Plugușorul*, Iași, Junimea, 1987, 156 p.
- Vasile ALECSANDRI, *Poezii populare ale românilor*, Adunate și întocmite de ~, Buc., Tip. Lucrătorilor asociați, 1866, 416 p.
- Tiberiu ALEXANDRU, *Muzica populară românească*, Buc., Edit. muzicală, 1975, 267 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Balade populare românești*, Buc., EPL, 1964, 3 vol., 470+522+545 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Cântece bătrânești*, Buc., EM, 1974, LXI+592 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Cântecul epic eroic*, Tipologie și corpus de texte poetice, Buc., EARSR, 1981, 773 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Balada familială*, Buc., EARSR, 1983, 468 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Cântecul nostru bătrânesc*, Cuv. în. de Iordan Datcu, Buc., EM, 1986, XII+344 p.
- Alexandru I. AMZULESCU, *Repere și popasuri în cercetarea poeziei populare*, Posfață de Iordan Datcu, Buc., EM, 1989, 388 p.
- Silviu ANGELESCU, *Legenda*, Buc., Cartex, 1995, 108 p.
- Silviu ANGELESCU, *Mitul și literatura*, Buc., Cartex, 1995, 156 p.
- Mircea ANGHELESCU, *Introducere în opera lui Petre Ispirescu*, Buc., EM, 1987, 144 p.
- A román irodalom magyar bibliográfiája – Bibliografia maghiară a literaturii române*, Buc., Kriterion, vol. I, 1966, 911, p., vol. II, 1978, 878 p.
- Béla BARTÓK, *Rumanian Folk Music*, I-V, Haga, 1967, 1975.
- Ernest BERNEA, *Poezii populare în lumina etnografiei*, Buc., EM, 1976, 164 p.
- Ernest BERNEA, *Cadre ale gândirii populare românești*, Buc., CR, 1985, 320 p.
- Ovidiu BÎRLEA, *Metoda de cercetare a folclorului*, Buc., EPL, 1969, 326 p.
- Ovidiu BÎRLEA, *Istoria folcloristică românești*, Buc., EER, 1974, 597 p.
- Ovidiu BÎRLEA, *Mică enciclopedie a poveștilor românești*, Buc., ESE, 1976, 478 p.
- Ovidiu BÎRLEA, *Eseu despre dansul popular românesc*, Buc., CR, 1982.
- Ovidiu BÎRLEA, *Folclorul românesc*, Buc., EM, I, 1981, 496 p., II, 1983, 500 p.
- Ovidiu BÎRLEA, *Efigii*, Buc., CR, 1987, 228 p.
- Ioan Viorel BOLDUREANU, *Cultura românească în Banat (sec. al XIX-lea)*, Tim., Edit. Helicon. 1994, 240 p.
- Nicolae BOT, *Cântecele cununii* (Texte poetice alese), Antol., pref., note, gl. și bibl. de ~, EM, Buc., 1989, 272 p.
- Constantin BRĂILOIU, *Opere*, trad. și pref. de Emilia Comișel, Buc., Edit. muzicală, I-V, 1967-1979.
- George BREAZUL, *Pagini din istoria muzicii românești*, Buc., Edit. Muzicală, I, ed. îngr. și pref. de Vasile Tomescu, 1966, II, 1970, III, 1974, IV, 1977, toate trei îngr. și pref. de Gheorghe Firca; V, 1981, ed. îngr. și pref. de Gh. Ciobanu.
- Andrei BUCȘAN, *Specificul dansului popular românesc*, Buc., EARSR, 1971.

- Valer BUTURĂ, *Etnografia poporului român*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1978, 465 p.
- Valer BUTURĂ, *Cultura spirituală românească*, Ed. îngr. și intr. de Iordan Datcu, Buc., EM, 1992, 440 p.
- Dumitru CARACOSTEA, *Poezia tradițională română*, Buc., EPL, 1969, I, 418, p., II, 646 p.
- D. CARACOSTEA-Ov. BÎRLEA, *Problemele tipologiei folclorice*, Buc., EM, 1971, 357 p.
- Petru CARAMAN, *Literatură populară*, antol., intr., note, indici și gl. de Ion H. Ciubotaru, Univ. Al. I. Cuza-Iași, CAF, III, 1982.
- Petru CARAMAN, *Studii de folclor*, ed. îngr. de Iordan Datcu și Viorica Săvulescu, Buc., EM, I, 1987, 416, p., II, 1988, XIV+394 p., III, 1995, 340 p.
- G. CĂLINEȘCU, *Estetica basmului*, Buc., EPL, 1965.
- Gheorghe CIOBANU, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, Buc., Edit. Muzicală, 1974, II, 1979.
- Gheorghe CIOBANU, *Muzică instrumentală și psalitică din secolele XVI–XIX*, Buc., Edit. Muzicală, 1978.
- I. C. CHIȚIMIA, *Folcloriști și folcloristică românească*, Buc., EARS, 1968, 405 p.
- I. C. CHIȚIMIA, *Folclorul românesc în perspectivă comparată*, Buc., EM, 1971, 429 p.
- Mihai COMAN, *Mitologie populară românească*, Buc., EM, I, 1986, 234 p., II, 1988, 198 p.
- Mihai COMAN, *Bestiarul mitologic românesc*, Edit. Fundației Culturale Române, Buc., 1996, 264 p.
- Ion H. CIUBOTARU, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare*, cuv. în. Petru Gherghel, Edit. Presa Bună, Iași, I, 1998, 281 p., II, 2002, 502 p., III, 2005, 624 p. + il.
- Emilia COMIȘEL, *Folclor muzical românesc*, Buc., Edit. Muzicală, 1967, 470 p.
- Emilia COMIȘEL, *Constantin Brăileanu (1893–1958)*, Buc., EAR, 1996, 128 p.
- Nicolae CONSTANTINESCU, *Lectura textului folcloric*, EM, Buc., 1986, 236 p.
- Nicolae CONSTANTINESCU, *Romanian Folk-Culture. An Introduction*, Buc., 1999.
- Octavian Lazăr COSMA, *Hronicul muzicii românești*, Buc., Edit. Muzicală, I, 1973, II, 1974, III, 1975, IV, 1976, V, 1983, VI, 1984, VII, 1986, VIII, 1988, IX, 1991.
- Viorel COSMA, *Muzicieni români. Compozitori și muzicologi*, Lexicon, Buc., Edit. Muzicală, 1970.
- Viorel COSMA, *România muzicală*, Ghid, Buc., Edit. Muzicală, 1980.
- Viorel COSMA, *Muzicieni din România*, Lexicon, biobibliografic, Buc., Edit. Muzicală, I, 1989, II, 1999, III, 2000, IV, 2001, V, 2002, VI, 2003, VII, 2004, VIII, 2005.
- Viorel COSMA, *Interpreți din România. Lexicon, Dirijori–cântăreți–instrumentiști-regizori*, vol. I (A–F), Edit. Galaxia, Buc., 1996, 316 p.
- Viorel COSMA, *Enciclopedia muzicii românești de la origini până în zilele noastre*, în colab. cu Lumină Vartolomei și Constantin Catrina, Edit. ARC 2000, Buc., 2005, 540 p.
- Creația populară (Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria și Bucovina)*, Chișinău, Știință, 1991, 768 p.
- Ion CUCEU, Maria CUCEU, *Vechi obiceiuri agrare românești. Tipologie și corpus de texte*, I. Buc., EM, 1988, 258 p.
- Ion CUCEU, *Probleme actuale în studierea culturii tradiționale*, Cluj-Napoca, 2000.
- Elena DĂNCUȘ, *Bibliografia selectivă a etnografiei și folclorului românesc 1944–1974*, Buc., CCES, ICED, 1975, 382 p.
- Ovid DENSUSIANU, *Flori alese din cântecele poporului; Viața păstorală în poezia noastră populară; Folclorul. Cum trebuie înțeles; Graful din Țara Hațegului*, Ed. îngr. și pref. de Marin Bucur, Buc., EPL, 1976, 430 p.

- Răeș DIACONU, *Tinutul Vrancei*, Buc., EPL, 1969, vol. I, p. 11–308.
- Al. DIMA, *Arta populară și relațiile ei*, Buc., EM, 1971, 336 p.
- Documente literare*, Ed. de Gh. Cardaș, Buc., EM, vol. I, 1971, 455 p., II, 1973, 422 p.
- Mircea ELIADE, *Folclorul ca instrument de cunoaștere*, în *REF*, IV, nr. 1, 1 apr. 1937, p. 137–152.
- Mircea ELIADE, *Comentarii la legenda Meșterului Manole*, Buc., Publicom, 1943, 144 p.
- Mircea ELIADE, *Aspecte ale mitului*, în rom. de Paul G. Dinopol, pref. de Vasile Nicolescu, Buc., Edit. Univers, 1978, XVI+196 p.
- Mircea ELIADE, *De la Zalmoxe la Genghis-Han. Studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale*, Trad. de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, cuv. în. de acad. Em. Condurachi, Buc., EŞE, 1980, 256 p.
- Mircea ELIADE, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, trad. de Cezar Baltag, Buc., EŞE, I, 1981, 498 p., II, 1986, 524 p., III, 1988, 360 p.
- Mircea ELIADE, *Sacru și profanul*, Trad. din lb. fr. de Rodica Chira, Buc., Humanitas, 1992, 208 p.
- Mircea ELIADE, *Tratat de istorie a religiilor*, Cu o pref. de Georges Dumézil, Trad. de Mariana Noica, Buc., Humanitas, 1992, 432 p.
- Mircea ELIADE, *Meșterul Manole*, studii de etnologie și mitologie, ed. și note de Magda Ursache și Petru Ursache, st. intr. de Petru Ursache, Iași, Edit. Junimea, 1992, LXIII+336 p.
- Mircea ELIADE și Ioan Petru CULIANU, *Dicționar al religiilor*, Cu colab. lui H. S. Wiesner, trad. de Cezar Baltag, Buc., Humanitas, 1993, 336 p.
- Mircea ELIADE, *Imagini și simboluri. Eseu despre simbolismul magico-religios*, Pref. de Georges Dumézil, Trad. de Alexandra Beldescu, Buc., Humanitas, 1994, 240 p.
- Elogiu folclorului românesc*, Antol. și pref. de Octav Păun, Text îngr. de Maria Mărdărescu și Octav Păun, Buc., EPL, 1969, XXIV+689 p.
- M. EMINESCU, *Literatura populară*, Ed. cr. îngr. de D. Murărașu, Buc., EM, 1977, LXVI+341 p.
- Ioan T. FLOREA, *Folclor muzical din județul Arad*, I, CCES al jud. Arad, 1975, 296 p.
- Virgiliu FLOREA, *Folcloriști ardeleni...*, Cluj-Napoca, Transilvania Press, 1994, 192 p.
- Adrian FOCHI, *Recherches comparées de folklore sud-est européen*, Buc., AIESEE, 1972, 340 p.
- Adrian FOCHI, *Coordonate sud-est europene ale baladei populare românești*, Buc., EARSR, 1975, 271 p.
- Adrian FOCHI, *Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densusianu*, Buc., EM, 1976, LX+392 p.
- Adrian FOCHI, *Estetica oralității*, Buc., EM, 1980, 416 p.
- Adrian FOCHI, *Paralele folclorice. Coordonatele culturii carpatici*, Buc., EM, 1984, 328 p.
- Adrian FOCHI, *Valori ale culturii populare românești*, ed. îngr. și intr. de Iordan Dateu, bibl. și indicii de Rodica Fochi, Buc., EM, I, 1987, XXVIII+524 p., II, 1988, 524 p.
- Mircea FOTEA, *Simeon Florea Marian folclorist și etnograf*, Buc., EM, 1987, 248 p.
- Moses GASTER, *Literatura populară română*, Buc., I. G. Haiman, 1883, 605 p.; ed. a doua, îngr. de Mircea Anghelescu, Buc., EM, 1983, XXVIII+416 p.
- Otilia HEDEȘAN, *Pentru o mitologie difuză*, Tim., 2000.
- Otilia HEDEȘAN, *Folclorul. Ce facem cu el?*, Tim., 2000.
- Sabina ISPAS, *Cântecul epic eroic românesc în context sud-est european. Cântecele peșirii*, Buc., EM, 1995, 188 p.

A

ACTA MUSEI MARAMOROSIENSIS. Publicație editată, începând din an. 2002, de către Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmației. Director Mihai Dăncuș, redactori Ioana Dăncuș și Gheorghe Todinca. Vol. I (512 p.) apare în 2002, vol. al II-lea (403 p.) în 2004, vol. al III-lea (385 p.) în 2005. În cv. în la vol. I, Mihai Dăncuș își exprimă convingerea că „mileniul în care am intrat, zguduit de fenomenul globalizării care cu pași repezi impune alte valori, va găsi lumea capabilă să-și reconsideră atitudinea față de contribuțile culturale ale fiecărui neam, iar etnografia să fie așezată la locul cuvenit, așa precum muzeele etnografice vor deveni cu siguranță «academii» de studiere a identității culturale, a neamurilor, popoarelor.“ Primul vol. cuprinde st. și art. de etnogr. și folc., în cel de al doilea se publică și contribuții de ist. și ist. culturii, iar în cel de al treilea se adaugă contribuții de arheologie, ecologie și științele naturii. Colab. Mihai Pop (*Identitatea Maramureșului; Anul Nou, lectura unui discurs ceremonial*), Nicolae Dunăre, Joel Marrant, Mihai Dăncuș, Liviu Alexandru Sofonea, Vasile Pop, Mihai Dimiu, Germina Comanici, Radu Maier, Lucia Berdan, Sergiu Moraru, Delia Suiogan, Mihai Camilar, Ioana Dăncuș, Cristian Veres, Florina Matei, Ioan Velcherean, I. Popescu, Lucian Perță, Camelia Burghеле, Ion I. Drăgoiescu, Gabriela Căian, Ștefan Cărăpănceanu, Pamfil Bilțiu, Alexandru Baboș, Radu Florescu, Ioan Praoveanu, Victor Pop, Sabin Sainelic, Cristina Oprescu, Stela-Mariana Checiu, Victor Pop Coman, Iulia Brânză, Irina Pai, Vasile Moldovan, Petre Lenghel-Izanu, Monica Bodea, Marta Béres, Ștefan Vișovan, Vasile Bologa, Ioan Petrovai, Viorel Thira, Isabela Vasiliu-Scraba, Mariana Marian, Marian Bogdan, Nicoară Timiș, Vasile Marina, Pierre Dutron, Dorel Todea, Eugenia Olariu, Georgeta Corniță, M. Ilieș, Gabriela Ilieș, Nicolae Boar, Ioan Augustin Goia, Andrei Nestorescu, Petru Codreanu, Ion Filipciuc, L. Antal, M. Antal, Ion Moanță, Filofteia

Pally, Alexandru Ofrim, Nicolae Hodor, Teofil Ivanciu, Ion Vancea, Elisabeta Faiciuc, Aurelia Tudor, Violeta Firescu, Janeta Ciocan, Isabela Corina Csizar, Simona Teodora Roșca, Delia Răchișan, Felicia Lăteșa, Narcisa Știucă, Constantin Corniță, Ion Telman, Gheorghe Pop.

ACTA PHILOLOGICA. Apare, la Roma, editată de Societatea Academică Română, în 6 tomuri, între anii 1958 și 1966. Colaborează: Mircea Popescu (*Le colinde della Pietra. Tracce del culto di Mitra petrogenitus e sol invictus nel folklore romeno, Ovidiu in Romania. Addenda* – Despre colinda lui Ovidiu din *Literatura populară românească* de M. Păsculescu, București, 1910), Mario Ruffini (*La fortuna popolare del roman d'Alexandre in Romania*), Jacques Thalberg de Scheikévitich (*Dora d'Istria princesse Hélène Kolzoff Massalsky née Ghica 1828–1888*).

ADAM Ion, n. 26 nov. 1875, Vaslui – m. 18 mai 1911, Iași. St. norm. la Iași; inv., vreme de 2 ani, la Cursești, jud. Vaslui, apoi la Bârlad și Iași; st. s. la Iași; st. univ. de drept la Bruxelles; dr. în drept la Univ. din Bruxelles (1899); st. la École des Hautes Études din Paris (1899–1900). Întors în țară (1901), este, scurt timp, magistrat la Călărași și Tulcea, apoi prof. s. la Constanța; părăsește cariera didactică și se dedică literaturii. Debutează (1898) cu poeme în proză, la *Adevărul ilustrat*, semnând cu pseud. I. Blanc; colab. și la *Albina*, *Călindarul băնătanului*, *Calendarul foii* «*Lumea și Tara*», *Calendarul gospodarilor*, *Calendarul poporului*, *Curierul literar*, *Dimineata*, *Epoca*, *Făt-Frumos*, *Floare albastră*, *Foaia pentru toți*, *Foaia interesantă*, *Gazeta săteanului*, *Hazul satelor*, *Luceafărul*, *Neamul românesc pentru popor*, *Opinia*, *Ramuri*, *Sămănătorul*, *Tribuna Dobrogei*, *Viața* și. a.

Supralicitat de critica literară a vremii, care nu o dată 1-a pus alături de M. Sadoveanu, A. Pann și P. Ispirescu, considerându-l chiar superior, ca povestitor, acestuia din urmă (I. Bianu), A. este, în realitatea valorilor, unul din numeroși «scriitori poporali» încurajați și promovați, la începutul sec. 20, fără discernământ estetic, de cercurile rev. sămănătoriste. În clg. lui de pseudosfolc., veritabile cărți de colportaj, prelucratează, cu vădită intenție moralizatoare, dar fără preocupări de spe-

Respecialist în pilde, povestiri și anecdotă de circulație orală sătească (*Pe lângă vatră, Pilde și glume tărănești*, Buc., Socec, 1900, 175 p.; *Vorbe de clacă, Vălenii de Munte, Neamul românesc*, 1900, 162 p.; *Glume și pilde tărănești*, Buc., Alcalay, col. BPT, nr. 809, f. a., 92 p.), reușind căteodată, prin naturaletea naratiunii și a dialogului, să inculce cititorului impresia de autenticitate folclorică.

Bibl. ref.: I [sabla] S [adoveanu], Ion Adam: «*Pe lângă vatră, Pilde și glume tărănești*», în *VR*, Iași, an. III, nr. 2, febr., 1908, p. 331; I. Bianu, «*Pe lângă vatră, Pilde și glume tărănești*», în *AAR*, seria II, tom. XXX, 1907–1908, *Partea administrativă și dezbatările*, Buc., Carol Göbl, 1908, p. 284–285; I. U. Soricu, Ion Adam, în *NRL*, Buc., an. III, nr. 19, 22 mai 1911, p. 289–290; C. Graur, Ion Adam, în vol. *Portrete socialiste*, Buc., Santier, 1936, p. 57–70; E. Puui, Ion Adam, în *Tomis*, Constanța, an. III, nr. 2, febr. 1968, p. 12, 13, 19. (S. C. S. și I. D.)

ADAMEȘTEANU Mihail T., 1 iul. 1878, Adamești, com. Nanov, jud. Teleorman – m. 27 iul. 1944, com. Cervenia, jud. Teleorman. Înv. la Surdulești, Adamești, Beiu și Cervenia, în jud. Teleorman. A editat și condus, ca director, publicațiile *Vocea învățătorilor ajutori din jard* (Beiu, 1 apr. – nov. 1912) și *Brazda* (Beiu, 1 iul. – 25 aug. 1930). A făcut parte dintre întemeietorii rev. *Ghilușul* (Balota – Dolj, 1912–1914).

Tipărește în *Şez.*, Fălticeni, și în *IC*, Bârlad, balade, cântece lirice, strigături, med. pop., jocuri de copii, paremiologie, folc. nupțial, culese din com. teleormănenă Adamești, Nanov, Beiu. Se remarcă îndeosebi prin *Cântece* (în *Şez.*, an. V, nr. 1, dec. 1898, p. 11, nr. 2, ian. 1899, p. 31–32, nr. 3, febr., p. 45–46, nr. 5–6, apr.–mai 1899, p. 89–90; an. VII, nr. 3, mai 1902; vol. X, nr. 1–2, oct. 1907, p. 29–30); *Vorbe adânci* (în *IC*, an. V, nr. 11, nov. 1912, p. 343–344; an. VI, nr. 1, ian., p. 7, nr. 2, febr., p. 57, nr. 3, mart., 1913, p. 88–89; an. VII, nr. 1, ian. 1914, p. 18); *Cântece* (în *IC*, an. VII, nr. 3, mart., p. 94; nr. 4, apr. 1914, p. 120–121). Textele publicate în *Şez.* sunt „un material variat și bine cules, care a atras atenția tuturor acelora care s-au ocupat de studiul folclorului“ (opinează Artur Gorovei).

Bibl. ref.: Artur Gorovei, *Literatură populară*, ed. cr. și st. int. de Iordan Datcu, Buc., EM, 1976, p. 207–208; Stan V. Cristea, *Județul Teleorman. Dictionar biobibliografic*, Alexandria, Edit. Teleormanul liber, 1996, p. 39.

ADĂSCĂLITEI Vasile, n. 24 apr. 1929, Florești, jud. Bacău. St. s. (1941–1948) la Iași și Focșani; st. univ. de fil. la Iași (1948–1952); dr. în fil. al Univ. din Buc. cu teza *Teatrul popular de Anul nou în Moldova* (1972) (în ms.). Asist.

(1959–1960), lector (1960–1972) și conf. de folc. (din 1972) apoi prof. la Univ. din Iași; lector de lb. și lit. rom. la Univ. din Praga (2 ani). Colab. la *Analele științifice ale Universității «Al. Ioan Cuza» din Iași, Anuar de lingvistică și istorie literară*, Ateneu, Cronica, Iașul literar, Limbă și literatură, *Revista de etnografie și folclor*, *Revista de folclor*, *Studii și cercetări de istoria artei* (seria Teatru), *Tribuna* și a.

Activitatea de publicist și culegător de folc. a lui A. vădește că sectorul lui predilect de cercetare este teatrul pop. din Moldova, căruia îi închină, până în 1970, când își susține teza de dr. cu această temă, aproape 2 decenii de «permanență căutare». A. adună, în cea mai mare parte prin intermediari (profesori, învățători, studenți, funcționari, elevi), cca. 1.600 texte de teatru pop. Din acestea, doar 132 sunt culese personal iar 540 sunt imprimate pe bandă de magnetofon. Pe baza arhivei realizate (aflată la Univ. din Iași), întocmește câteva ediții: *Teatrul folcloric din județele Bacău și Neamț*, Clg. de texte îngr. și st. intr. de ~ (Bacău, CJCP, 1968, 204 p.). *Teatrul folcloric din județul Iași*, Clg. întocmită de ~ și I. H. Ciubotaru, Pref. și note de ~ (Iași, CJCP, 1969, 312 p., cu il. și h. f.), *Teatrul popular de Anul nou din județul Vaslui*, Clg. monografică și pref. de ~ (Vaslui, CCP, 1971, 239 p. cu il. + 1 h. f.) și își organizează obs. în st. ca: *Aspecte din dramaturgia populară*, *Teatrul de haiduci* (în Lb. lit., Buc., an. II, 1956, p. 7–34), *Teatrul folcloric cu subiecte de război, în Moldova* (*Ibid.*, an. X, 1965, p. 327–344), *Date noi privind teatrul folcloric «Brâncovenii»* (în *REF*, Buc., an. XII, nr. 6, 1967, p. 423–433), ~ și I. H. Ciubotaru, *Date privind varietatea și răspândirea teatrului folcloric în județele Iași și Vaslui* (în *ALIL*, Iași, an. XIX, 1969, p. 151–157), *Jocul cerbului în Moldova* (în *REF*, Buc., an. XIII, nr. 5, 1968, p. 421–438), ~ și Lucia Cires, *«Mocănașii», datină-spectacol în Moldova* (*Ibid.*, an. XV, nr. 4, 1970, p. 323–333), *Jocul Ursului, de Anul Nou, în Moldova* (în *AUI, Literatură*, an. XVI, 1970, p. 21–32), ~ și Lucia Cires, *Teatrul haiducesc «Gruia lui Novac»* (în *REF*, Buc., an. XVII, nr. 6, 1972, p. 481–490). Concluzia cea mai evidentă a st. și ed. citate este relevarea ampresei și vivacității acestei forme de artă pop. Sunt prezentate «alaiurile provenite din jocurile dramatice cu măști animale», «alaiurile provenite din jocurile

dramatice cu reprezentări umane», «alaiurile provenite din evoluția unor datini și practici rituale» și teatrul de influență livrescă și urbană («haiducesc și hotesc, cu subiecte istorice concrete, cu subiecte legendare și nuvelistice»). Statistici și grafice prezintă frecvența și răspândirea acestor forme. Autorul stăruie asupra originii, vechimii, funcției specifice (în evoluția ei), varietății tematice, artei dramatice, vârstei interpreților.

Pe același teren, al spectacolului pop., se situează st. său *Istoria unui obicei. Plugușorul* (Iași, Junimea, 1987, 153 p.), în care examinează originea, evoluția, elementele componente, răspândirea acestui obicei. Plugușorul a luat naștere, opinează A., între secolele X și XIV, în Moldova, ceea ce se află în alte zone folc., „descânteca colacului“, „colinda grâului“ din Transilvania fiind ecouri ale plugușorului. Obiceiul n-ar fi specific rom., „fapte folclorice înrudite“ cu el aflându-se și la alte popoare. Lucrarea în ansamblu este „o contribuție foarte imorantă la mai buna cunoaștere a acestui obicei românesc și a problematicii lui (...) precum și la clarificarea unora dintre întrebările majore pe care le ridică“ (Dumitru Pop).

Alte op.: *De-ale lui Păcală*, Snoave populare, Ed. îngr. de ~ și P. Ursache, pref. de P. Ursache, Buc., EPL, col. BPT, nr. 228, 1964, XXIII+312, p.; *De la Dragoș la Cuza Vodă*, Legende populare românești, Antol., pref. și note de ~, Buc., EPL, col. BPT, 361, 1966, XXIX+418, p.; *Doine și balade*, Antol. și pref. de ~, Buc., ET, col. „Biblioteca școlarului“, nr. 123, 1966, 158 p.; *Cuza Vodă în tradiția populară*, Antol. de lit. folclorică alcătuită cu note și postfață de ~, Buc., EE, col. „Biblioteca Eminescu“, 1970, 296 p.; *Proverbe și ghicitori*, Antol. și pref. de ~, Buc., Ion Creangă, col. „Biblioteca școlarului“, nr. 70, 1973, 224 p.; *Folclor sălticenean (Cântece și strigături)*, Material cules de prof. V. Gh. Popa, Orănduire și pref. de ~, Suceava, CJIPMAN, 1974, 192 p. cu il.; *De la Dragoș-Vodă la Cuza-Vodă. Legende populare istorice românești*, Antol. pref. note de ~, Buc., EM, 1988, XXII+322 p.; *Jocul și cântecul de priveghi în jud. Vashui*, în SC, Sibiu, VIII, 1994, p. 27 27 27-48.

Bibl. ref.: Virgil Cuțitaru, *De la Dragoș la Cuza Vodă* (Culegere de legende populare românești), în IL, an. XVIII, nr. 4, apr. 1967, p. 85-86; M. Fotea, *O culegere de teatru folcloric* (Culegere de V. Adâscălăței), *Ibid.*, an. XIX, nr. 10, oct. 1968, p. 95-96; E. N., *Cuza Vodă și tradiția populară* (Antologie de literatură folclorică alcătuită cu note și prefată de V. Adâscălăței), *Ibid.*, serie nouă, an. XXII, nr. 9, sept. 1971, p. 94-95; Dumitru Pop, *Vasile Adâscălăței. „Istoria unui obicei. Plugușorul“*, în AAF, VII-XI, 1991, p. 322-324; Maria Cuceu, *V. Adâscălăței. „De la Dragoș la Cuza Vodă“*, în AAF, XII-XIV (1991-1993), 1993, p. 572-573.

ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC, supliment al ziarului *Adevărul*, apare, la Buc., săptămânal, între 28 nov. 1920 și 28 mai 1939. A publicat, între anii 1921 și 1938, peste 170 de texte de folc., cele mai multe (120) fiind republicări de cântece lirice din presa vremii. Cea mai importantă secțiune a sa este însă aceea de st., reprezentată de I. -A. Candrea, care publică în anul 1923: *Datinile și credințele poporului român; Ziua ursului; Sfinții; Caloianul; Petele din lună; Strănutul; Facerea lumii; Sfântul Gheorghe; Calendarul babelor; Lupul; Eclipse; Broasca; Iarpa fiarelor; Numele în credința populară; Numele și vrăjitoria; Zilele săptămânii*. De consemnat, de asemenea, că în anul 1931 H. Sanielevici semnează studiul „*Miorița sau patimile lui Zamolxis*“.

Bibl. ref.: Viorica Nișcov, *Folclorul și folcloristica în paginile „Adevărului literar și artistic“*, în *Memoriile Secției de Filologie și Literatură*, seria IV, t. XI, 1989, p. 97-105.

ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC, săptămânal de cultură și atitudine, apare, la Buc., începând cu data de 14 oct. 1990. Red.-șef: Cristian Tudor Popescu. Colegiul redațional la sfârșitul anului 2000: C. Stănescu, Viorica Rusu, Constantin Coroiu, Carmen Chihaia, Cristina Modreanu, Gabriel Rusu.

Articole de etnol. și recenzii la cărți din acest domeniu semnează N. Constantinescu, Iordan Datcu, Al. Dobre, Antoaneta Olteanu. T. Vârgolici, cronicar literar cu rubrică săptămânală, a semnat mai multe recenzii la cărți de etnol.

AGÂRBICEANU Ion, n. 12 sept. 1882, Cenad, jud. Alba - m. 28 mai 1963, Cluj. Sc. pr. în com. nat. (1888-1891); st. s. la Blaj (1891-1900); st. teol. la Bud. (1900-1904); st. univ. de lit., secția de lb. clasice, ist. și rom. la Bud. (1904-1905). Paroh în com. Bucium-Șasa, jud. Alba (1906-1910), com. Orlat, jud. Sibiu (1910-1916); în timpul primului război mondial se refugiază la Roman, Elisabetgrad (Rusia) și Hărălău (1916-1918); la sfârșitul războiului, se întoarce la Cluj (1919). M. în comitetul de conducere al «despărțământului» Săliște al ASTRA (de la 2 oct. 1910); m. în comitetul de conducere al Fundației «Dr. Ion Mihu» din Miercurea Sibiului (24 ian. 1912); m. coresp. în secțiunea literară a ASTRA (din iul. 1912); m. fondator al SSR (1906), preș. al Sindicatului presei române din Ardeal și Banat (din ian. 1921); m. în comitetul SSR (din iun. 1923); secretar al Secțiunii literare-filologice a ASTRA (din 22 mai 1929); comisar al guvernului pe lângă concesiunea Teatrului Național din Cluj (din 15 sept. 1933); m. în comitetul Ligii antirevizioniste din Transilvania și Banat (din mai 1935); m. coresp. (1919), și m. onor. al Acad. Rom.

(1955). Conduce z. *Patria* (1919–1927) și rev. *Tribuna* (1938–1940), colab. și la *Adevărul literar și artistic*, *Agri*, *Alba-Iulia*, *Albină*, *Almanahul graficei române*, *Almanahul presei române din Ardeal și Banat*, *Almanahul Societății academice «Petru Maior»*, *Almanahul Societății scriitorilor români*, *Almanahul scriitorilor de la noi*, *Almanahul ziarelor «Adevărul» și «Dimineața»*, *America*, *Amicul poporului*, *Amicul poporului – Calendar pentru orășeni*, *Amicul poporului – Calendarul poporului*, *Biruința*, *Blajul*, *Boabe de grâu*, *Brașovul literar și artistic*, *Calendar pe anul de la Hristos 1914*, *Calendarul Asociației*, *Calendarul «Astrei» și al «Foii poporului»*, *Calendarul «Dacia»*, *Calendarul «Dacia Traiană»*, *Calendarul de la Blaj*, *Calendarul național al ziarului «America»*, *Calendarul pentru popor al Asociației*, *Calendarul săteanului*, *Calendarul revistei «Ramuri»*, *Călindarul poporului*, *Carpății*, *Cele trei Crisuri*, *Cetății-mă*, *Chemarea românilor*, *Clujul creștin*, *Convorbiri literare*, *Cosânzeana*, *Cuget clar*, *Cugetul românesc*, *Cultura creștină*, *Cultura poporului*, *Curierul creștin*, *Curierul Serviciului social*, *Cuvântul*, *Cuvântul poporului*, *Dacia rediviva*, *Darul vremii*, *Deșteptarea*, *Drapelul*, *Duminica «Universului»*, *Evoluția*, *Familia*, *Făclia*, *Făt-Frumos*, *Flamura*, *Flori de crin*, *Foaia ilustrată*, *Foaia interesantă*, *Foaia noastră*, *Foaia poporului*, *Foaia scolastică*, *Freamătuș scoalei*, *Gazeta Ardealului*, *Gazeta Bistriței*, *Gazeta ilustrată*, *Gazeta literară*, *Gazeta Sălajului*, *Gazeta Transilvaniei*, *Gândirea*, *Gând românesc*, *Gând și slovă*, *Oltenească*, *Glasul Ardealului*, *Graiul copiilor*, *Graiul Maramureșului*, *Graiul moșilor*, *Graiul neamului*, *Înfrățirea*, *Învățătorul*, *Lamura*, *Luceafărul* (Bud., Sibiu), *Luceafărul* (Buc.), *Luceafărul* (Cluj), *Lumea copiilor*, *Lumea nouă*, *Lumea și tara*, *Lumina satelor*, *Lupta*, *Meseșul*, *Nădejdea*, *Neamul românesc*, *Neamul românesc literar*, *Noua revistă română*, *Observatorul*, *Ofensiva română*, *Pagini literare* (Arad), *Pagini literare* (Turda), *Plaiuri năsădene*, *Poporul românesc*, *Propilee literare*, *Ramuri*, *Răsăritul*, *Răvașul*, *Redeșteptarea*, *Revista Fundațiilor regale*, *Revista politică și literară*, *Revista satelor*, *Cele trei Crisuri*, *România nouă*, *Românul* (Arad), *Românul* (Cleveland), *Satul*, *Sămănătorul*, *Scrisul românesc*, *Societatea de mâine*, *Solia satelor*, *Steaua*, *Scoala noastră*, *Sezătoarea săteanului*, *Soimii Carpăților*, *Telegraful român*, *Transilvania*, *Tribuna*, *Tribuna Ardealului*, *Tribuna literară*, *Tara*, *Tara noastră*, *Unirea*, *Utunk*, *Vestea*, *Vestea nouă*, *Viața românească*, *Voința*, *Vremea*, *Zări senine*, *Ziarul nouei vieți românești* și a.

Relația lui A. cu folc. nu se reduce, cum s-a spus (Dumitru Pop, *Ion Agârbiceanu și patrimoniul popular*, în S, Cluj, an. XIII, nr. 9, sept. 1962, p. 104–113), la filonul pop. mitico-fantastic și la tablourile etnografice din satul transilvănean tradițional, prezente în multe din povestirile sale și îndeosebi în romanul *Strigoiul* (Buc., EPL, 1969, 632 p.). Scriitorul este totodată și autorul a c. 40 art., recenzii și pref. despre folc. și folcloristi, în fond mici și despre fenomenul folcloric viu, despre semnificațiile și destinul acestuia. Opiniile

lui A. sunt în esență romantice și tradiționaliste în spirit sămănătorist. Pentru A. folc. este «document» ce a înregistrat evenimentele neînscrise pe «răbojul istoriei», «întâmplări din veacurile cele dintâi» (*Comori vechi*, în *Unirea poporului*, Blaj, an. XII, nr. 32, 17 aug. 1930, p. 2–3) și expresie a sufletului poporului nostru, un popor «foarte isteț și cuminte», cu un «mare simț pentru frumos» și o «bună-cuvintă înăscută, care e jumătate simț etic, jumătate simț estetic», calități evidente mai cu seamă în basme, ale căror subiecte «sunt de un profund omenesc și de o înaltă spiritualitate». Această schiță conceptuală idealizantă și textele lit. pop., «armonioase», «clare», «măsurate» și «simple» sunt opuse polemic lit. moderne, în care sensibilitatea este «forțată sau imitată», și propuse ca sursă de inspirație scriitorilor cont. Ca și alți literați ai timpului, A. își exprimă îngrijorarea în legătură cu destinul folc., propunând, împotriva influențelor nefaste («străinismele», «romântele stropșite» cu «vorbe de rușine», melodiile «de la patefon»), împotriva declinului unor specii și, în genere, împotriva metamorfozelor folc. tradițional, o serie de măsuri pentru conservarea valorilor etnofolclorice, printre care înființarea de muzee de artă pop. și republicarea col. de folc. clasice. Deși aparent pledoaria pentru păstrarea «zestrei sufletești» a trecutului este făcută de pe pozițiile paseismului A. admite în fond, ca și M. Sadoveanu, evoluția folc. și deci și apariția unor cântece noi, însă recomandă adoptarea lor numai în măsura în care răspund criteriilor morale ale «cuvintei» și «curăteniei» (Cântece vechi și nouă, în *Cuvântul poporului*, Sibiu, an. XI, nr. 47, 23 nov. 1929, p. 1).

Alte op.: *Crăciunul*, în *Calendarul Asociației pe anul de la Hristos 1912*, Sibiu, an. I, 1911, p. 36–38; *Pace și bunăvoie*, în *Solia satelor*, Cluj, an. I, nr. 51–52, 23 dec. 1912/5 ian. 1913, p. 1–2; *Păsătile*, în *Patria*, Sibiu, an. VI, nr. 89, 27 apr. 1924, p. 1; *Anul nou*, în *Calendarul pentru popor al Asociației pe anul 1930*, Sibiu, an. XIX, (1930), p. 45–50; *O datorie națională. Să adunăm produsele folclorului nostru*, Un apel, în *Tr.*, Sibiu, an. LXI, nr. 11–12, nov.–dec. 1930, p. 72–73; *Colecții de poezii populare*, *Ibid.*, an LXI, nr. 11–12, nov.–dec. 1930, p. 73–74; *Nu ne cinstim*, De la secțiile Astrei, în *Foaia poporului*, Arad, an. LXI, nr. 14, 2 apr. 1933, p. 5; *Să păstrăm moștenirea* (Rezumat de conferință poporala), în *Tr.*, Sibiu, an. LXVI, nr. 1, ian.–febr. 1935, p. 19–24; *Amestecul primejdios*, De la secțiile Astrei, în *Foaia noastră*, Cluj, an. X, nr. 474, 24 mart. 1935, p. 5; *Incremenirea în obicei*, De la secțiile Astrei, în *Graiul neamului*, Carei, an.

XI, nr. 17, 28 apr. 1937, p. 3; *Revenirea la portul național. Aspecte sociale din Ardeal*, în *Universul*, Buc., an. LV, nr. 135, 19 mai 1938, p. 1–2; *În ajun de praznic*, în *Trib.*, Cluj, an. I, nr. 48, 24 dec. 1938, p. 6; *Satul românesc în sărbători*, în *Satul*, Buc., an. IX, nr. 98, ian. 1939, p. 8; *Cultura autohtonă*, în *Trib.*, Cluj, an. II, nr. 259, 10 nov. 1939, p. 1; *Autohtonii*, *Ibid.*, an. II, nr. 297, 24 dec. 1939, p. 1.

Bibl. ref.: Ion Apostol Popescu, *Interesul pentru folclor al lui Ion Agârbiceanu*, în *S.*, Cluj, an. XIII, nr. 9, sept. 1962, p. 118–126; Dimitrie Vatamanicu, *Ion Agârbiceanu*, Buc., Albatros, 1970, 172 p.; Mircea Zaciu, *Ion Agârbiceanu*, Buc., EM, 1972, 360 p.; Cornel Regman, *Agârbiceanu și demonii. Studiu de tipologie literară*, Buc., EM, 1973, 240 p.; D. Vatamanicu, *Ion Agârbiceanu*, Biobibliografie, Buc., EER, 1974, p. 83–87; Nicolae Bot, «*Vâlva băilor*» – o reprezentare mitologică, în vol. *Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu*, îngr. de Mircea Zaciu, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1982, p. 215–224.

AGRIGOROAIEI Elidia, n. 28 iul. 1932, Drăslea, jud. Botoșani. Liceul de fete din Botoșani (1943–1952). Facultatea de Filologie – Istorie, secția limbă și literatura română la Iași (1953–1957). Prof. la Școala medie din Târgu Frumos. Bibliograf la Biblioteca „Gh. Asachi” din Iași.

Cercetăză și publică legende pop. în vol.: *Drumuri ieșene* (Buc., ES-T, 1982, 152 p. + 8 f. pl.); *Legende din Moldova* (Buc., ES-T, 1984, 103 p.); *Din legendele Botoșanilor* (Buc., ES-T, 1991, 160 p.); ~, Sorin Bodolea, Eugen Agrigoroaiei, *Legende și povestiri cu albine*, pref. prof. dr. ing. V. Harnaj (Buc., Apimondia, 1987, 96 p.). În *Legende din Moldova* cele mai multe texte privesc epoca lui Ștefan cel Mare. Textele au fost prelucrate de A., care declară că a voit să nu le trădeze culoarea și atmosfera specifice. În vol. *Din legendele Botoșanilor* include texte despre Ștefan cel Mare, despre orașe, târguri și sate, râuri, vaduri, văi, iazuri, bălti și fântâni, movile, pripoare, râpe, dealuri, păduri și arbori, cetăți, curți domnești, palate, mănăstiri, despre descoperirii arheologice. De data aceasta sunt menționată informatorii. În primul vol. există un cap. despre haiducul Coroi iar în cel de al doilea un cap. intitulat *Pe urmele haiducilor*.

Bibl. ref.: Nicolae Busuioc, *Scriitori ieșeni contemporani*, Dicționar biobibliografic, Iași, Edit. Junimea, 1997, p. 28–29.

AGRIGOROAIEI Eugen, n. 10 ian. 1932, Bălu, Basarabia – m. 24 febr. 1992, Iași. Abs. al Facultății de fil. din Iași (1956). Prof. la Școala generală din Miroslava-Iași; muzeolog la Complexul național muzeal «Moldova» din Iași (15 sept. 1983–24 febr. 1992). Colab. la *Alma mater*, *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”*, *Cronica, Iașul literar*, *Opinia studențească*.

Principala sa contribuție, *Tara neuita-*

telor constelații. Folclor arhaic românesc (Junimea, Iași, 1981, 294 p.), este o cercetare de paleofolclor, în care avansează „ipoteze deductive, simple și complexe” asupra secțiunilor: *Întemeierea legendei, Firul Ariadnei, Taina păsării eterne, Mioritica și Legenda întemeierii*. «Autorul – apreciază Romulus Vulcănescu, în pref. cărții – își impune mai mult ipotezele de lucru deductive, care anticipatează conținutul cercetării neefectuate de alții, care interpolează în contextul fragmentar al realității culturale arhaice idei, valori și simboluri solicitate de reconstrucția mentalității, faptelor și fenomenelor de cultură și civilizație arhaică românească; idei, valori și simboluri sesizate după caracterul lor logic și metalogic de probabilitate și plauzibilitate istorică. În acest labirint noologic, cercetarea nu extrapolează materiale palpabile, ci intuieste și interpolează, în golarile de informație, structuri și categorii culturale perene, general-umane, în variante particular-umane.» Într-adevăr, unele secvențe ale cărții, cum sunt cele două închinat cîntecului bătrânesc *Toma Alimos*, se resimt de «golurile de informație», reflex al stadiului cercetării din momentul când A. și-a scris cartea. Pornind de la eposul pop. scrie basmul în versuri *Ultimul Făt-Frumos* (Junimea, Iași, 1969) și basmul dramatizat *Moștenirea fermecată* în vol. *Teatru de păpuși* (Junimea, Iași, 1971), ca și *Fabule și întâmplări* (Junimea, Iași, 1972).

Bibl. ref.: Mihai Coman, *Mitologie și «mitologii»*, în *Luc.*, Buc., XXV, nr. 23 (1048), 5 iun. 1982.

AHRITCULESEI Dem., n. 5 apr. 1910, Căndești, com. Mihăileni, jud. Botoșani. Sc. pr. în loc. nat.; st. 1. (1924–1933) la Siret, Dorohoi și Pomărla; st. univ. de fil. la Buc., neterminate (1953–1954). Inv. supl. în Căndești, jud. Botoșani (până în 1939); funcționar (din 1940) la Ploiești și Buzău. Colab. la *Agricultura socialistă*, *Albina, Ardealul* (Brașov), *Chemarea Buzăului, Contemporanul, Cuvântul nostru* (Dorohoi), *Freamătu literar* (Siret), *Îndrumătorul cultural*. În preajma gândului (Cernăuți și Mihăileni), *Jurnalul literar*, *Observatorul*, *România liberă*, *Satul socialist*, *Sâteanca, Viața Buzăului*, *Voceea Buzăului* și a.

După ce debutează cu folc. în rev. dorohoiană *Cuvântul nostru* (1929), este, în anii 1931–1939, colab. al Arhivei de Folclor din Cluj, căreia îi trimite răspunsuri la chestionarele: *Calendarul popular pe lunile ian.–febr.*; *Obiceiuri de vară*; *Animalele în credințele și literatura populară*; *Obiceiuri de primăvară*; *Nastere*,

botez, copilărie; *Calendarul popular pe lunile oct.-dec. și sezonarea; Pământul, apa, cerul și fenomenele astronomice; Nunta (obiceiuri și credințe)*, care alcătuiesc toate o bună imagine a folc. și obiceiurile com. Cândești-Botoșani. Răspunsurile sunt inventariate de arhivă cu numerele 110, 151, 161, 252, 253, 541, 663, 719, 754, 1009-1111. A. primește în 1934 premiul al doilea al Arhivei.

Alte op.: Teodor Balș, *Pe-un picior de plai*. Folclor poetic contemporan, Buc., EDP, 1957 (colab.); *Cinel-cinel*. Culegere de ghicitori, ed. îngr. de C. Mohanu, pref. de I. C. Chițimia, București, EPL, 1964 (colab.); *Nunta la Vatra Dornei*, în *Folclor poetic*, I, vol. îngr. cu note, gr. indice de informatori de Pavel Ruxândoiu, București, ES, 1967.

Bibl. ref.: Cum am devenit folclorist, în *Viața Buzăului*, supliment, Buzău, sept. 1976, p. 19.

ALBINA. Rev. pop. săptămânală, apare la Buc. de la 5 oct. 1897 până în 1916; 22/29 ian. 1922 - dec. 1928; 1933-1937; 1945 în continuare. Primul comitet de redacție: P. Gârboviceanu, C. Rădulescu-Motru, I. Ottescu, Gh. Adamescu, N. Nicolescu, Const. C. Popovici-Tașcă. Au mai făcut apoi parte din comitetul de redacție: P. Dulfu, V. S. Moga, Gr. Teodossiu. Apărută din inițiativa lui Spiru Haret, *Albina*, rev. enciclopedică populară, publicație de vulgarizare, rev. de familie, își propune încă din art.-program, *Albina* (an. I, nr. 1, 5 oct. 1897, p. 1), la punctele X, XIII și XX, să publice „Folclor. Diverse culegeri de produse poporane. Reproducerea altor bucăți publicate mai înainte”, „anedote, ghicitori”, „medicină populară”. Programul a fost îndeplinit cu prisosință, în coloanele rev. dându-și întâlnire o bună parte dintre folclorii epocii, unii dintre ei culegători modești: I. Adam, Gh. Adamescu, Marin I. Apostolescu, I. C. Beldie, G. Bichigean, Adam Bolcu, I. Bularda, G. Cleanoveanu, S. P. Colibași, Fl. Cristescu, C. Daniilescu, P. Danilescu, P. Dulfu, N. I. Dumitrașcu, I. Dragoslav, D. Furtună, P. Gheorgheasa, P. I. Gilorteanu, A. Gorovei, M. Gregorian, D. Ionescu-Morel, S. T. Kirileanu, M. Lungceanu, M. Lupescu, Gh. Manolescu, S. Fl. Marian, G. B. Marinescu Trubaduru, C. N. Mateescu, D. Mihalache, Gh. D. Mugur, A. Alexandru Naum, N. Pora, C. Rădulescu-Codin, Octavian Sachelarie, G. A. Sadoveanu, V. Sala, P. Gh. Savin, Th. D. Speranția, N. Stoleriu, V. D. Ștefănescu, D. Teleor, G. Dem. Teodorescu, Gr. Teodossiu, Șt. St. Tuteșcu, A. Tîntariu,

Chr. N. Tapu, Gh. Vornicu și alții. Pe lângă culegeri (care dețin un loc de frunte), apar și art. pe teme diverse, microportrete de folcloristi (acestea semnate în majoritate de Gh. Cardaș, red. al rev. între anii 1931 și 1941).

ALBINI Septimiu (pseud. G. A. Mugur), n. 1861, Spring, jud. Alba - m. 7 nov. 1919, Cut, jud. Alba. St. s. la Sibiu și Blaj; st. univ. de lt. la Viena (1879-1883). Prof. (din 1886) și director (din 1887) la Școala civilă de fete a ASTREI din Sibiu; red. responsabil al *Tribunelor* din Sibiu (mai 1886-1894); secretar al Partidului Național Român (1892-1894); se stabilește la Buc., unde lucrează la Acad. Rom. (din 1894). Colab. și la *Calendarul Minersei. Calindarul nostru* (Arad).

Nuvelist din cercul *Trib.* și militant pentru drepturile românilor din Transilvania, A. semnează în gazeta sibiană și o excelentă prezentare a colindelor unei singure loc. (Cut, jud. Alba): *Din seara de Crăciun* (an. IV, nr. 31, 32, '33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 1887). Distinge în cadrul colindelor profane (pe care le socotește și mai numeroase și mai vechi) texte pentru copii și colinde ale flăcăilor (acestea din urmă diversificate după destinatari: gospodari, feciori neinsurăți, casele cu fete mari, pescari, ciobani). Colindele «sunt interesante pentru originalitatea lor și - în cele mai multe cazuri - pentru frumusețea lor, pentru nobilul mod de concepție și gustul estetic ce dovedesc, sunt mai presus de toate interesante din punctul de vedere al originei lor ca dovezi prețioase despre obârșia și trecutul poporului nostru». Pentru comparații, autorul recurge la texte din col. T. T. Burada, At. M. Marienescu și G. Dem. Teodorescu. Bogăția textelor (43) și interesantele notări cu care sunt însoțite fac din st. lui A. cea mai importantă contribuție la cunoașterea colindelor tipărite de *Trib.*

Bibl. ref.: *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Buc., EARSR, 1979, p. 13; Ilie Moise, *Septimiu Albini (1861-1919)*, în *Repere sibiene. Studii și referate*. Sibiu, 1980, p. 217-221; Septimiu Albini, *Scriseri*, ed. îngr., pref. Ilie Moise, Edit. Imago, Sibiu, 1998..

ALBU Nicolae, n. 7 apr. 1910, Adrian, jud. Mureș - m. 17 ian. 1986, Blaj. Face st. primare și liceale la Gurghiu, liceale la Școala Normală din Târgu Mureș și universitate la Facultatea de Filologie și Istorie a Univ. din Cluj. Prof. de lb. și lit. rom. la Sâncel, Crâciunel și Blaj.

Istoric, autor al unor importante st. privind istoria învățământului românesc din Transilvania, autor al unor ediții cuprinzând

serisori și documente sinedite ale lui Petru Maior și al uneia cuprinzând poezii scrise de Timotei Cipariu, A. a publicat și o col. antologică de folc. intitulată *Români din Valea Mureșului de Sus – Oameni, locuri, cântece și obiceiuri* (Edit. Asoc. „Astra“, Sibiu, Tip. Cartea Românească din Cluj, 1943). După o prezentare geografică, istorică și culturală a zonei, include colinde și cântări religioase (3), balade (7), hore și doine (53), chiusuri (74), cimilituri și ghicatori (29) și proverbe și zicători (23). Textele, antologice, au fost culese de A. și de Eugen Nicoară și V. Netea, *Murăș, Murăș, apă lină*, 1937; Simion Crainic, *Poezii populare din Transilvania*, în *Revista critică – literară*, Iași, 1895; Simion Mândrescu, *Literatură și obiceiuri din comuna Râpa de Jos, comitatul Mureș – Turda*, 1892. În textele antologice, scrie A., se răsfrâng „același suflet românesc de pretutindeni“.

Bibl. ref.: Teodor Seiceanu și Ion Buzași, *Blajul, vatră de istorie și cultură*, Edit. Albatros, Buc., 1986, p. 169–173; Ana Hinescu, Arcadie Hinescu, *Oameni de ieri și de azi ai Blajului*, Edit. Eventus, 1994, 13–14.

ALECSANDRI Vasile, n. 21 iul. 1821, Bacău – m. 22 aug. 1890, Mirceați, jud. Iași. Învăță mai întâi în particular, cu un dascăl gr. și cu călugărul maramureșean Gherman Vida (1824–1828); intern la pensionul lui Cuénin din Iași (1828–1834); st. în Franța (1834), cu bac. în lt. (1835); se pregătește pentru a urma med., dar se înscrie la Fac. de drept din Paris (1836–1837); abandonează dreptul și își pregătește bac. în științe (1837); revine în țară (1839); «șef de masă» la «serviciul scutelniciilor și al pensiilor» din Iași (1839–1846); director al Teatrului Național din Iași (1840). M. în comitetul revoluționar însărcinat să redacteze *Doleantele Partidei naționale* (1848); după înfrângerea revoluției, emigrează la Paris, unde depune o intensă activitate politică în slujba cauzei revoluționare și naționale (1848); revine în țară (mart. 1848). Arhivar al Statului (1850); m. în «Comisia pentru reorganizarea învățământului public» din Moldova (1851); deputat de Bacău în Divanul ad-hoc, ca reprezentant al unioniștilor (1857); secretar de stat (ministrul de Externe) (1858); m. în Adunarea electivă a Moldovei (1858); sub domnia lui Alex. Ioan Cuza, ministru al Afacerilor Externe (1859); deputat de Roman (1869); ministru plenipoteniar la Paris (1885). M. al Acad. Rom. (1867). Editează, cu M. Kogălniceanu și I. Ghica, rev. *Propășirea* (1844); conduce rev. *România literară* (1855); colab. și la *Albina românească*, *Album științific și literar*, *Almanah de învățătură și petrecere*, *Bucovina*, *Calendar pentru poporul românesc*, *Concordia*, *Dacia literară*, *Foaie pentru minte, înțimă și literatură*, *Ilustrațiunea*, *Lumina*, *Revista română*, *Salba literară*, *Steaua Dunării*, *Zimbrul*.

«Rege al poeziei» și întemeietor al

dramaturgiei naționale, A. este totodată și ctitorul încontestabil al folcloristicei rom. prin publicarea primei clg. de folc. din ist. culturii noastre: *Poezii poporale – Balade (cântice bâtrânești)*, Adunate și îndreptate de ~ (Iași, Tip. Buciumul român, Partea I-a, 1852, III + 100 p.; Partea a II-a, 1853, 111 p.), clg. care a pus pentru prima oară în circulație, în toate ținuturile locuite de rom. și peste hotarele patriei, capodoperele folclorice *Miorița* și *Mesterul Manole* și a impus lit. noastre, prin valoarea artistică a textelor conținute, unul din izvoarele ei fundamentale de inspirație și originalitate. Interesul lui A. pentru folc. și îndeosebi pentru poezia pop. este anterior anului 1852, și se datorează desigur curentului de Renaștere națională inițiat și promovat de tinerii intelectuali progresiști abia întorsă de la st. din Europa occidentală și grupați în jurul rev. *Dacia literară* (1840) și *Propășirea* (1844), Kogălniceanu, Russo, Negruzi și alții. El încearcă să împreună mai multe călătorii în munții Neamțului, începând din 1842, an în care, cu prilejul unei excursii pe Ceahlău, ascultă o *Mioriță* rostită de baciul Udrea. Probabil că în 1844 col. era în curs de pregătire pentru tipar de vreme ce rev. *Propășirea* anunță că «d. Alecsandri, dorind a îndeplini colecția ce au făcut de cântece populare a românilor, până a nu

le pune încă sub tipar, poftește pe toti cetitorii *Foii științifice și literare* ce vor cunoaște și vor avea asemenea poezii populare, să binevoiască a le împărtăși d-sale, având sigura făgăduință din parte-i că vor primi gratis câte un exemplar din acele cântece, când vor ieși la lumină». Faptul că același anunț apare și în *GT*, vădește intenția lui A. de a publica o clg. reprezentativă pentru toate ținuturile locuite de rom. Se pare că apelul nu a rămas fără urmări, deși A. nu va menționa ca inf. decât pe A. Russo; acesta i-a comunicat probabil, printre textele culese de el în timpul surghiunului de la Soveja, și o var. a *Mioriței*. Evenimentele politice care urmează îl impiedică să-și publice clg., dar exilul, cu etapele lui în Bucovina și Transilvania, i-o îmbogățește cu textele comunicate de Iracle Porumbescu și de Tânărul «alumn gimnazial», ulterior prof. la Sibiu, Ioan Popescu. La plecarea în pribegie poetul își luase cu sine col., de vreme ce tipărește în rev. *Bucovina* a fraților Hurmuzaki, în 1849–1850, 19 poezii, pe care le va relua ulterior (1850 și 1851) în publ. ieșeană *Zimbrul*. Dupa apariția celor 2 br. de *Poezii poporale* citate (a treia br., deși anunțată, nu a mai văzut lumina tiparului), se pare că A. a primit texte pe care, împreună cu altele, alese din propria-i col., le publică în suplimentul rev. *RL* (1855), *Revista română* (1861–1863) și *Teranul român* (1862), pregătind concomitent o nouă ed. de poezii pop. Această nouă ed. era încheiată în toamna anului 1862, când D. Bolintineanu îi publică pref. în z. *Reforma* din 18 oct., dar nu va apărea decât 4 ani mai târziu, sub un titlu care reflectă convingerea lui A. de a fi realizat clg. reprezentativă la care năzuise încă din 1844: *Poezii poporale ale românilor*, Adunate și întocmite de ~ (Buc., Tip. lucrătorilor asociați, 1866, 416 p.). Noua ed., mult mai bogată decât prima (204 texte față de numai 31), depășește caracterul oarecum regional al clg. din 1852–1853, care cuprindea balade din Moldova și câteva din Transilvania, incluzând și texte din celealte ținuturi locuite de rom., și nu se mai mărginește la cântece epice, ci adaugă, la cele 58 de balade pe care le conține, 102 doine, 50 hore, 15 strigături, orații de nuntă, un cântec de leagăn, o colindă, un plugușor, un cântec de cerșit etc., precum și câteva piese

pseudofolclorice (*Hora Unirei*, *Hora de la Mircea*, *Dragoș*, *Movila lui Burcel*, *Cânticul lui Mihai Viteazul*, *Visul lui Tudor Vladimirescu*, *Stejarul și cornul*, *Surorile*). Deși nu este totuși deplin reprezentativ pentru că nu cuprinde piese din toate genurile și speciile și pentru că textele din Tara Românească și din Oltenia sunt împrumutate din cărțile de colportaj ale lui A. Pann, col. a constituit la vremea ei un adevărat document artistic al geniului poporului nostru și al unității lui spirituale, contribuind, în epoca de afirmare a naționalităților europene, la cunoașterea peste hotare a națiunii noastre și, implicit, la susținerea dreptului ei la unitate politică și la independență. Totodată col. lui A. este, în ist. folcloristică rom., actul de naștere al șc. romantice, șc. cu foarte mulți prozeliti, unii susținând-o teoretic (A. Mureșanu, D. Bolintineanu), alții și practici (A. M. Marienescu, A. Bîrseanu, I. Micu Moldovan, Z. Boiu, I. Pop-Reteganul, I. Bugnariu, G. Cătană, I. Sc. Bădescu), până în zilele noastre. Șc. romantică, preluând idei de la G. B. Vico, J.-J. Rousseau, J. G. Herder, frații W. și J. Grimm, Fr. Schiller și A. Schelling, consideră folc. o creație naturală, apărută într-un moment când «toate națiunile au fost națiuni de poeții» (G. B. Vico), și îl confunda adeseori – mai ales în expresiile lui epice (baladele), pentru care șc. romantică are o adevărată predilecție motivată de nevoiea justificării unui trecut național – cu o cronică a evenimentelor istorice transfigurată de imaginația, alterată și fragmentată prin îndelungată circulație nesupraveghetă. De aici, obligația programatică, datoria «sacră» a culegătorilor de a «întocmi», de a «corege», de a «îndrepta» folc. A. se va conforma acestei «norme științifice» a șc. romantice, a cărei apariție în cultura noastră, ca și în culturile altor națiuni europene ce năzuiau spre unitate politică și independentă, a fost o necesitate istorică. Așa se explică și în mare măsură se justifică intervențiile copioase ale lui A. în textele pop., depistate de-a lungul timpului de comentatori (îndeosebi de folcloristii puriști), deosebirile de la o ed. la alta din câteva cântece pop. (deși aceste deosebiri, după cum a observat I. C. Chițimia, trebuie puse pe seama faptului că poetul a avut la îndemână mai multe var. ale aceleiași poezii pop.), amestecul de piese folclorice